

VASKÜLİT

Sevim Erdem Özdamar

TND Nöromüzküler Hastalıklar Bilimsel Çalışma Grubu

Vaskülit, kan damarlarının iltihabı nedeni ile ortaya çıkan, etkilediği yere göre farklı şikayetlere neden olabilen bir grup hastalıktır. Vaskülit hem atardamarları (arterit) hem de toplardamarları (flebit) etkileyebilir.

Çoğu vaskülitin nedeni tam olarak bilinmemektedir. Bazı ilaçlar, enfeksiyonlar, romatizmal hastalıklar ve kan hastalıkları vaskülitin ortaya çıkmasına neden olabilir. Vaskülitin oluşmasında kişinin bağışıklık sisteminin özelliklerin rolü olduğuna inanılmaktadır. Vaskülitler ailevi hastalıklar değildir ve bulaşıcı değildir.

Vaskülitte yol açan ana sebep ne olursa olsun sonuçta vaskülitte kan damarları vücudun bağışıklık sistemi hücreleri tarafından işgal edilir. Bu durum damar duvarının hasara uğramasına ve zamanla burada pıhtı oluşarak damarda daralma ve tıkanmaya ya da damar duvarının zayıflaması nedeni ile doku içerisine kanamaya neden olur. Damarın tıkanması durumunda o damarın kan taşıdığı dokulara kanın gitmesi engellenir ve doku hasara uğrar.

Vaskülitin bulguları etkilediği organa göre değişir. Bazı vaskülitler tek bir organı etkilerken diğerleri, poliarteritis nodosa ya da Wegener granulomatozunda olduğu gibi, birden çok organı etkileyebilir. Akciğerler, böbrekler, kalp, deri, beyin ve sinirler vaskülitte etkilenebilir. Çoğu vaskülitte ateş, halsizlik, kilo kaybı gibi sistemik bulgular da olur.

Vaskülit tanısı en kesin olarak biyopsi ile konur. Biyopside damar duvarı boyunca iltihap hücrelerinin görülmesi ve buna bağlı değişikliklerin izlenmesi tanıyı koydurur. Ancak biyopsi alınan yerde bu değişiklikler olmayabilir ya da hastalıklı bölge biyopsi için elverişli olmayabilir (örneğin beyin dokusundan biyopsi alma zorluğu gibi). Bu gibi durumlarda kan (eritrosit sedimentasyon hızı, C-reaktif protein gibi), idrar tetkikleri ve radyolojik incelemeler (ultrasonografi, bilgisayarlı tomografi, manyetik rezonans inceleme ve özellikle kan damarlarını görüntülemek için kullanılan anjiyografi) yol göstericidir.

Vaskülit tedavi edilebilir bir hastalıktır ancak tedavisi uzun ve yoğundur. Tedavi için bağışıklık sistemini baskılayıcı ilaçlar kullanılır. Steroidler bunların başında gelir. Genellikle steroidlere siklofosamid, azatioprin, metotreksat gibi yine bağışıklık sistemini etkileyen bir ilaç daha eklenir. Ciddi yan etkileri bulunan bu ilaçların hem etkinliklerini hem de yan etkilerini takip edebilmek için sıkı doktor kontrolü altında genellikle bir yıla yakın, bazen daha uzun sürelerle

kullanılmaları gerekir.